

Europese
Commissie

STANDAARD EUROBAROMETER
100

Publieke opinie in de Europese Unie

Nationaal Rapport: NEDERLAND
Veldwerk: Oktober – November 2023

Opiniepeiling aanbesteed en gecoördineerd door de Europese Commissie, Directoraat-generaal Communicatie.

Dit rapport werd opgesteld voor de Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland.

Dit document geeft niet het standpunt van de Europese Commissie weer. De interpretaties en meningen die erin staan, zijn uitsluitend die van de auteurs.

Projecttitel

Standard Eurobarometer 100 - Winter 2023

De publieke opinie in de Europese Unie, Nationaal rapport

Taalversie

NL PDF

Medium/Volume

PDF/Volume_01

Catalogusnummer

NA-AO-23-068-NL-N

ISBN

978-92-68-10109-4

ISSN

1977-3927

DOI

10.2775/591606

© European Union, 2023

<https://www.europa.eu/eurobarometer>

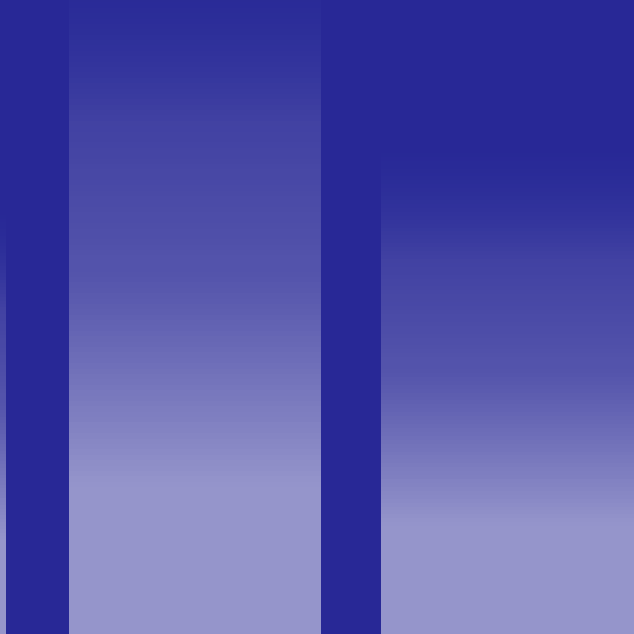
Photo credit: Getty Images

INHOUDSOPGAVE

Introductie	4
Belangrijkste bevindingen	6
De Nederlandse context	7
De Nederlandse burger en de Europese Unie	7
Europese beleidsterreinen	7
I. De Nederlandse context	9
Verwachtingen van de Nederlander	10
Institutioneel vertrouwen	10
Politieke participatie en vertrouwen	11
II. De Nederlandse burger en de Europese Unie	13
Bekendheid met en vertrouwen in Europese instituten	14
Kennis van de Europese Unie	14
Europees burgerschap	14
Beeld van de Europese Unie	14
Functioneren van de Europese Unie	15
De Europese vlag	16
III. Europese beleidsterreinen	17
Belangrijkste verworvenheden van de Europese Unie	18
Belangrijkste uitdagingen waarmee de Europese Unie te maken heeft	18
Steun voor Europese beleidsterreinen	18
Russische invasie in Oekraïne	19
Investerings in defensie	19
De rol van de Europese Unie in de energiecrisis	20
Migratie	20

Introductie

In dit rapport staan de belangrijkste bevindingen uit de Standaard Eurobarometer 100 (EB100) vanuit Nederlands perspectief. Dit onderzoek is in Nederland uitgevoerd tussen 26 oktober en 14 november 2023. Waar beschikbaar en relevant worden resultaten vergeleken met eerdere Eurobarometer onderzoeken, in de meeste gevallen met Eurobarometer 99 (voorjaar 2023).

Het onderzoek vond plaats in alle 27 lidstaten van de Europese Unie (EU). In dit rapport doelen we op deze landen wanneer we spreken over EU27-burgers en het EU-gemiddelde.

Het onderzoek vond daarnaast ook plaats in zeven kandidaat-lidstaten (Albanië, Bosnië en Herzegovina, Moldavië, Montenegro, Republiek Noord-Macedonië, Servië, Turkije).

Tot slot is het onderzoek uitgevoerd in Kosovo, de Turkse Republiek Noord-Cyprus en het Verenigd Koninkrijk.

Het Standaard Eurobarometer-onderzoek is uitgevoerd onder inwoners van Nederland met de Nederlandse nationaliteit, of de nationaliteit van een van de andere EU-lidstaten, van 15 jaar en ouder.

- In totaal werkten 1011 respondenten mee aan het onderzoek. Het respons-percentage was 61.9%. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 47 jaar. Resultaten zijn gewogen op leeftijd, gender, regio en verhouding stad-platteland.
- 55% behaalde een bachelor of master.
- 49% identificeert zich als man, 50% als vrouw.

Belangrijkste bevindingen

De Nederlandse context

- Nederlanders zijn nog altijd in grote mate tevreden over het leven dat ze leiden (95%). Nederlanders zijn met name meer tevreden dan gemiddeld over de economische situatie in het eigen land (NL: 74%, EU27: 35%) en de werkgelegenheidssituatie (NL: 84%, EU27: 43%).
- Gevraagd naar hun verwachtingen voor de komende 12 maanden, verwachten Nederlanders in meerderheid dat hun leven in het algemeen hetzelfde zal blijven (61%). 41% verwacht dat de economische situatie van het land zal verslechteren. 42% verwacht dat deze hetzelfde zal blijven.
- Het vertrouwen in nationale politieke instituten is zowel hoger dan gemiddeld, en toegenomen ten opzichte van Eurobarometer 99 (EB99):
 - 52% van de Nederlanders heeft vertrouwen in de Nederlandse regering (EB99: 36%), terwijl van de EU-burgers gemiddeld 36% de nationale regering vertrouwt (EB99: 32%)
 - 54% van de Nederlanders heeft vertrouwen in de Tweede Kamer (EU27: 39%), vergeleken met 43% in Eurobarometer 99.
- Nederlanders geven meer dan gemiddeld aan regelmatig over politieke aangelegenheden te praten: zowel over nationale (NL: 52%, EU27: 25%), Europese (NL: 29%, EU27: percentage?) en lokale (NL: 27%, EU27: 21%) politiek.
- 85% van de Nederlanders denkt dat sociale media interesse in politieke zaken kunnen stimuleren, tegen 67% van de EU-burgers gemiddeld.
- Nederlanders zijn een stuk positiever over de media dan de gemiddelde EU-burger: 80% denkt dat Nederlandse media betrouwbare informatie geven (EU27: 60%), 69% denkt dat media informatie geven die niet onder druk staat van de politiek of het bedrijfsleven (EU27: 45%). 65% denkt dat Nederlandse omroepen niet onder druk staan van de politiek (EU27: 43%).

De Nederlandse burger en de Europese Unie

- Gevraagd naar de waarden die het beste van toepassing zijn op de Europese Unie, noemen Nederlanders net als in Eurobarometer 99 als belangrijkste vijf:
 - Democratie (48%, EB99: 48%)
 - Vrede (46%, EB99: 49%)
 - Mensenrechten (40%, EB99: 40%)
 - Solidariteit, steun aan anderen (35%, EB99: 33%)
 - De rechtsstaat (35%, EB99: 38%)

- De drie meest gegeven antwoorden als Nederlanders naar de betekenis van de Europese Unie voor hen persoonlijk worden gevraagd, blijven net als in Eurobarometer 99:
 - De vrijheid om overal in de Europese Unie te kunnen reizen, studeren en werken (NL: 61%, EB99: 65%)
 - De euro (NL: 45%, EB99: 45%)
 - Vrede (NL: 44%, EB99: 49%)
- 85% van de Nederlanders denkt niet dat Nederland de toekomst beter aan kan buiten de Europese Unie.
- Iets minder dan de helft van de Nederlanders identificeert zich met de Europese vlag (49%). Dit percentage ligt lager dan gemiddeld in de Europese Unie (61%) maar is wel toegenomen sinds herfst 2018 (34%).

Europese beleidsterreinen

- De meest positieve resultaten van de Europese Unie zijn volgens Nederlanders:
 - Het vrije verkeer van mensen, goederen en diensten binnen de EU (59%)
 - Vrede tussen de lidstaten van de EU (49%)
 - De euro (33%)
 - De politieke en diplomatieke invloed van de EU in de rest van de wereld (26%)
 - Solidariteit tussen de lidstaten van de EU (21%)
- Volgens Nederlanders zijn de vijf belangrijkste uitdagingen voor de Europese Unie:
 - Migratie (59%)
 - Het milieu en klimaatverandering (36%)
 - De oorlog in Oekraïne (35%)
 - De internationale situatie (25%)
 - De invloed van de EU in de wereld (14%)
- Nederlanders zijn in meerderheid voor gemeenschappelijk Europees beleid op diverse terreinen:
 - 87% is voor een Europese economie en monetaire unie met één munteenheid, de euro (EU27: 71%).
 - 85% is voor een gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid (EU27: 77%).
 - 83% is voor het gemeenschappelijk handelsbeleid van de EU (EU27: 72%).
 - 82% is voor een gemeenschappelijk Europees migratiebeleid (EU27: 69%).
 - 80% is voor een gemeenschappelijk energiebeleid van de EU-lidstaten (EU27: 73%).

- 55% is voor een gemeenschappelijk gezondheidsbeleid van de EU (EU27: 65%).
 - 55% is voor een digitale interne markt binnen de EU (EU27: 63%).
- 76% van de Nederlanders is tevreden met de reactie van de Europese Unie op de Russische invasie van Oekraïne. Dit percentage is gelijk gebleven ten opzichte van Eurobarometer 99, en nog altijd veel hoger dan gemiddeld in de EU: 57%.
- Nederlanders zijn in grote mate voor een gemeenschappelijk Europees asielstelsel (84%), meer dan EU-burgers gemiddeld (68%).
- Bijna twee derde van de Nederlanders vindt dat immigranten een positieve bijdrage aan Nederland leveren (65%). Een nog grotere meerderheid vindt dat Nederland vluchtelingen moet helpen: 87%.

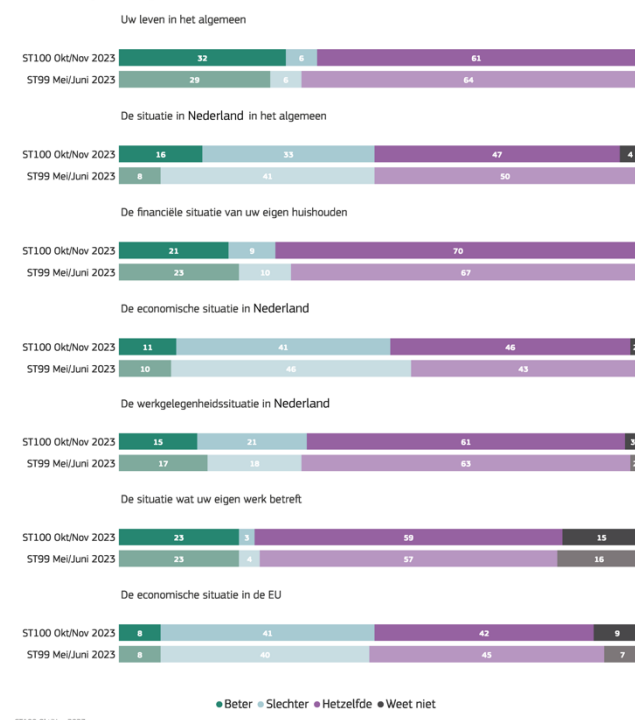
I. De Nederlandse context

Verwachtingen van de Nederlander

Nederlanders zijn in grote mate tevreden over het leven dat ze leiden (95%), meer dan gemiddeld onder mensen in de Europese Unie (84%). Ditzelfde beeld ontstaat wanneer naar specifiekere onderwerpen wordt gekeken:

- 74% van de Nederlanders beoordeelt de huidige situatie in Nederland in het algemeen als goed, een percentage dat iets is toegenomen ten opzichte van Eurobarometer 99 (EB99: 72%) en hoger is dan gemiddeld onder mensen in de Europese Unie (42%).
- Eenzelfde percentage (74%) vindt de huidige economische situatie van Nederland goed, meer dan twee keer zo veel als onder mensen in de Europese Unie gemiddeld (35%).
- Ook wat betreft de werkgelegenheidssituatie in Nederland is een meerderheid positief gestemd (84%) en zijn Nederlanders een stuk positiever dan gemiddeld (EU27: 43%). Er is wel een daling te zien ten opzichte van Eurobarometer 99, toen was 89% positief gestemd.
- Gekeken naar de eigen werksituatie, beoordelen Nederlanders die nog altijd in grote meerderheid als goed (74%), een percentage dat vrijwel gelijk is gebleven (EB99: 73%) en hoger is dan gemiddeld (EU27: 62%).
- Bijna twee derde van de Nederlanders (64%) beoordeelt de situatie van de economie in de Europese Unie als goed (EU27: 45%).
- Nederlanders beoordelen de financiële situatie van hun huishouden in grote meerderheid positief (NL: 92%, EU27: 71%).

QA2. Wat zijn uw verwachtingen voor de komende 12 maanden: zullen de komende 12 maanden beter, slechter of hetzelfde zijn als het gaat om...? (NL) (%)

- 70% van de Nederlanders verwacht dat de financiële situatie van het eigen huishouden gelijk zal blijven (EU27: 58%).

Institutioneel vertrouwen

Het institutioneel vertrouwen in Nederland is vergeleken met de rest van de Europese Unie nog altijd hoog.

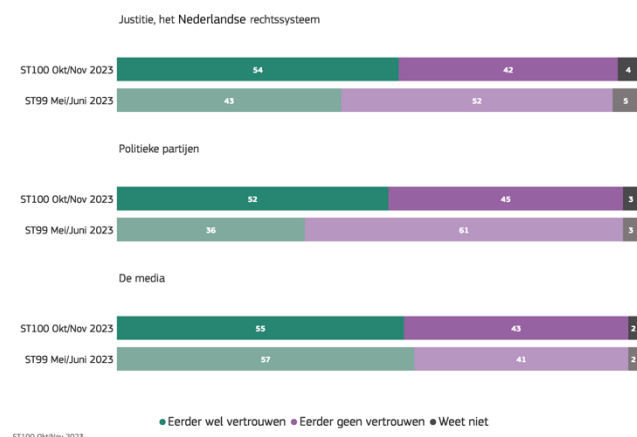
Meer dan de helft van de Nederlanders vertrouwt de media (55%), vergeleken met 39% gemiddeld in de Europese Unie. Dit percentage is echter wel licht afgenomen (EB99: 57%) terwijl het gemiddelde in de Europese Unie licht toenam (EB99: 36%).

Er is een sterke toename van het deel Nederlanders dat vertrouwen heeft in de Nederlandse regering (EB100: 52%, EB99: 36%), en hoewel het vertrouwen van EU-burgers in de nationale regering gemiddeld lager ligt neemt het eveneens toe (EB100: 36%, EB99: 32%).

Ook het vertrouwen in de Tweede Kamer nam toe: meer dan de helft van de Nederlanders (54%) vertrouwt het parlement, vergeleken met 43% in Eurobarometer 99. Gemiddeld vertrouwt in de Europese Unie 39% het nationaal parlement, eveneens toegenomen ten opzichte van EB99 (33%).

Standaard Eurobarometer 100 Herfst 2023

QA6. Hoeveel vertrouwen hebt u in bepaalde instituties? Hebt u eerder wel of eerder geen vertrouwen in de volgende instituties? (NL) (%)

Daarentegen zijn Nederlandse burgers minder positief dan gemiddeld over het potentieel van sociale media om mensen hun mening over politiek te laten uiten (NL: 41%, EU27: 61%).

Nederlandse media & politiek

Het vertrouwen van Nederlanders in de media in het algemeen is bovengemiddeld vergeleken met het gemiddelde in de Europese Unie (NL: 55%, EU27: 39%).

Eenzelfde verschil is zichtbaar wanneer specifiekere vragen over de media en politiek worden gesteld. Meer dan gemiddeld zijn Nederlanders het eens met de stelling dat:

- Nederlandse media betrouwbare informatie delen (NL: 80%, EU27: 60%). Dit is gedaald van 86% in januari-februari 2023 (EB98), toen deze vraag voor het laatst werd gesteld.
- Nederlandse media uiteenlopende opvattingen en meningen weergeven (NL: 80%, EU27: 69%).
- Nederlandse media informatie geven die niet onder druk staat van de politiek of het bedrijfsleven (NL: 69%, EU27: 45%).
- Nederlandse omroepen niet onder druk van de politiek staan (NL: 65%, EU27: 43%). Dit percentage is toegenomen ten opzichte van januari-februari 2022 (EB96): 61%.

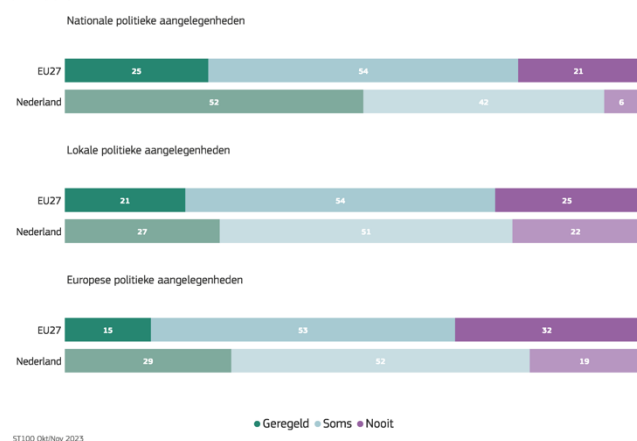
Politieke participatie en vertrouwen

Politieke discussie

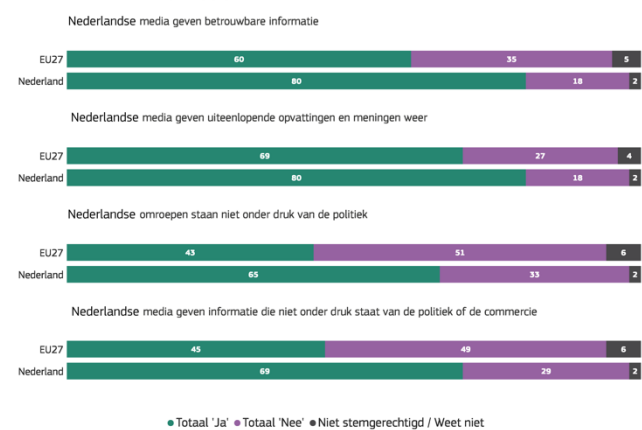
Nederlanders geven vaker dan gemiddeld aan regelmatig over politiek te praten met vrienden of familie, zowel over nationale politiek, (NL: 52%, EU27: 25%), Europese politiek (NL: 29%, EU27) als over lokale politiek (NL: 27%, EU27: 21%).

Minder dan een op de tien Nederlanders (6%) geeft aan nooit over nationale politiek te praten, tegen een gemiddelde van 21% onder EU-burgers.

D71. Als u met vrienden of familie samen bent, zou u dan zeggen dat u geregeld, soms of nooit praat over...? (EU27) (%)

QE7. Kunt u voor elk van de volgende uitspraken zeggen in hoeverre ze wel of niet overeenkomt met de situatie van de Nederlandse media: (EU27) (%)

Sociale media & politieke participatie

61% van de Nederlanders en een vergelijkbaar deel van de EU-burgers (NL: 63%, EU27: 60%) vindt dat informatie over politieke zaken van sociale media niet te vertrouwen is.

Nederlanders zijn bijzonder positief als het gaat om de mogelijkheid van sociale media om interesse te stimuleren in politiek: 85% van de Nederlanders denkt dat sociale media dit kunnen doen, tegen 67% van de EU-burgers gemiddeld.

Desinformatie in de media

Nederlanders maken zich meer dan gemiddeld zorgen over desinformatie in de media, maar geven minder dan gemiddeld aan dit tegen te komen.

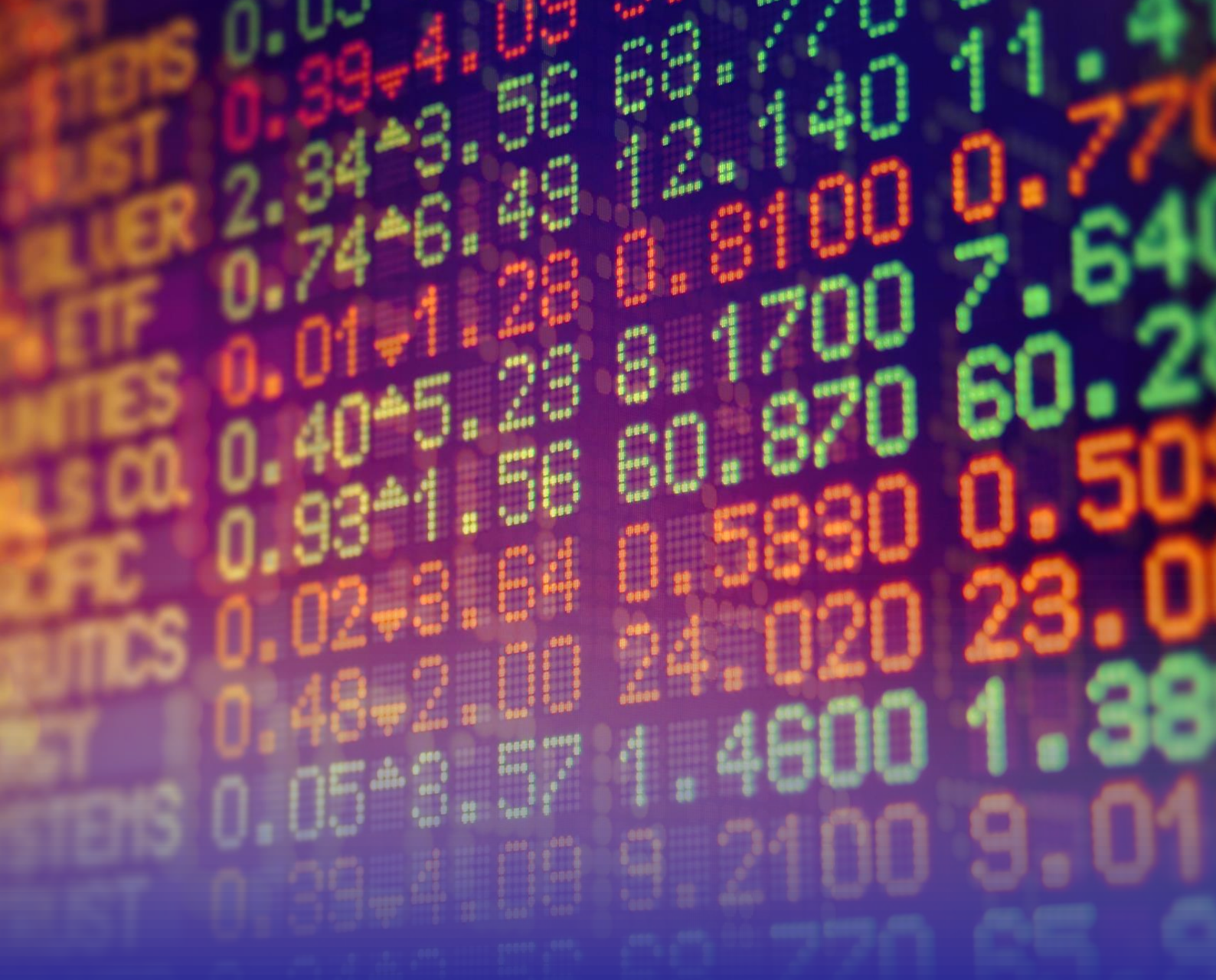
Meer dan de helft van de Nederlanders geeft aan vaak nieuws of informatie tegen te komen die volgens hen een verkeerde voorstelling van zaken geeft of zelfs niet waar is (58%), tegenover 68% van de EU-burgers. Dit percentage is in Nederland toegenomen sinds Eurobarometer 98 (53%).

Standaard Eurobarometer 100
Herfst 2023

Bijna twee derde van de Nederlanders (65%) geeft aan dat ze desinformatie makkelijk herkennen, vergeleken met 60% gemiddeld in de Europese Unie.

Vier op de tien Nederlanders vindt desinformatie een probleem in Nederland (81%), iets meer dan gemiddeld

(EU27: 77%). Een iets groter deel vindt het bestaan van desinformatie een probleem voor de democratie in het algemeen (NL: 87%, EU27: 81%).

II. De Nederlandse burger en de Europese Unie

Bekendheid met en vertrouwen in Europese instituten

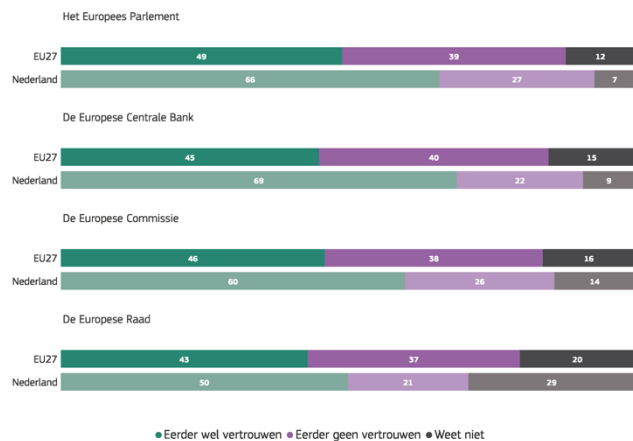
Nederlanders geven vaker dan de gemiddelde EU-burger aan te hebben gehoord van het Europees Parlement (NL: 97%, EU27: 90%), de Europese Commissie (NL: 88%, EU27: 83%) en de Europese Centrale Bank (NL: 93%, EU27: 85%). De bekendheid met de Europese Raad is echter lager dan gemiddeld (NL: 69%, EU27: 78%) en is iets afgenomen ten opzichte van Eurobarometer 99 (75%).

Een meerderheid van de Nederlanders heeft vertrouwen in de Europese instituten. Het deel dat deze instituten vertrouwt is grotendeels gelijk gebleven vergeleken met Eurobarometer 99, en blijft hoger dan het EU-gemiddelde:

- 66% vertrouwt het Europees Parlement (EU27: 49%).
- 60% vertrouwt de Europese Commissie (EU27: 46%).
- 69% vertrouwt de Europese Centrale Bank (EU27: 45%).
- 50% vertrouwt de Europese Raad (EU27: 43%).

Het vertrouwen in de Europese Unie in het algemeen blijft eveneens hoger dan gemiddeld: 57% van de Nederlanders vertrouwt de Europese Unie, vergeleken met 47% van de EU-burgers.

QA10. En hebt u eerder wel of eerder geen vertrouwen in deze Europese instellingen? (EU27) (%)

ST100 Okt/Nov 2023

Kennis van de Europese Unie

Een kwart van de Nederlanders denkt dat Nederlanders in het algemeen goed geïnformeerd zijn over Europese aangelegenheden (26%). Dit is minder dan het EU-gemiddelde: ruim een derde van de EU-burgers (36%) dat hun landgenoten goed geïnformeerd zijn over Europese aangelegenheden.

Iets meer dan de helft van de Nederlanders denkt dat zij zelf goed geïnformeerd zijn over deze aangelegenheden (51%), meer dan de gemiddelde EU-burger (46%).

Wanneer Nederlanders een drietal stellingen voorgelegd krijgen (over de eurozone, de wijze van verkiezing van de leden van het Europees Parlement, en het EU-lidmaatschap van Zwitserland), en aangeven of de stellingen juist dan wel onjuist zijn, blijkt 14% het juiste antwoord op alle drie de stellingen te kunnen geven, vergeleken met 23% gemiddeld onder EU-burgers. Ruim twee op de vijf (44%) geeft twee correcte antwoorden (EU27: 43%), terwijl 35% één correct antwoord geeft (EU27: 26%).

Er is nauwelijks verschil in deze uitkomsten ten opzichte van Eurobarometer 99.

Europees burgerschap

Bijna vier van de vijf Nederlanders voelen zich burger van de Europese Unie (79%), vergeleken met 72% van de EU-burgers gemiddeld. Nederlanders voelen zich echter minder dan EU-burgers verbonden met de Europese Unie (NL: 53%, EU27: 59%).

Twee derde van de Nederlanders zegt zijn of haar rechten als burger van de Europese Unie te kennen (NL: 67%, EU27: 59%), een vrijwel gelijk percentage zou hier graag meer over weten (NL: 64%, EU27: 67%).

Gevraagd naar de waarden die het beste van toepassing zijn op de Europese Unie, noemen Nederlanders net als in Eurobarometer 99 als belangrijkste vijf:

- Democratie (48%, EB99: 48%)
- Vrede (46%, EB99: 49%)
- Mensenrechten (40%, EB99: 40%)
- Solidariteit, steun aan anderen (35%, EB99: 33%)
- De rechtsstaat (35%, EB99: 38%)

Dezelfde vijf waarden worden ook door EU-burgers het meeste genoemd, zij het minder frequent: vrede (37%), democratie (34%), mensenrechten (29%), solidariteit (24%) en de rechtsstaat (23%).

Beeld van de Europese Unie

Een meerderheid van de Nederlanders heeft een positief beeld van de Europese Unie in het algemeen (54%), iets meer dan gemiddeld in de EU (44%).

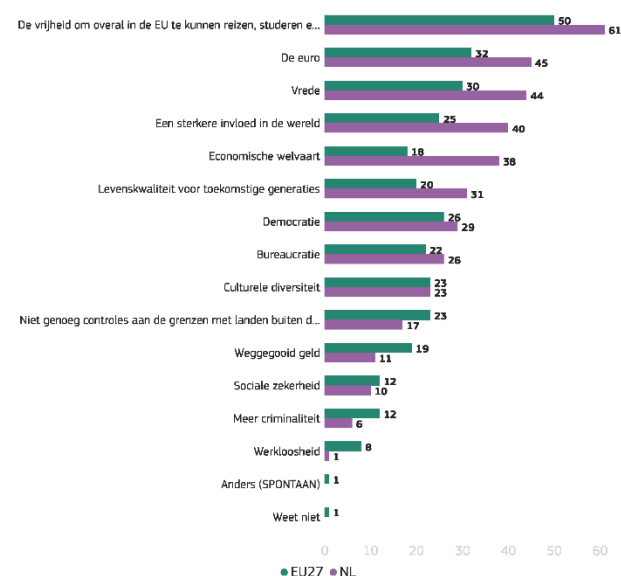
De drie meest gegeven antwoorden als Nederlanders gevraagd wordt welke associatie ze hebben met de Europese Unie voor hen persoonlijk, zijn hetzelfde als in Eurobarometer 99:

Standaard Eurobarometer 100 Herfst 2023

- De vrijheid om overal in de Europese Unie te kunnen reizen, studeren en werken (NL: 61%, EB99: 65%)
- De euro (NL: 45%, EB99: 45%)
- Vrede (NL: 44%, EB99: 49%)

Als we kijken naar de antwoorden die over de hele Europese Unie worden gegeven, blijken de drie meest voorkomende antwoorden hetzelfde, maar wel minder vaak genoemd dan door Nederlanders.

QA7. Wat betekent de EU voor u persoonlijk? (%)

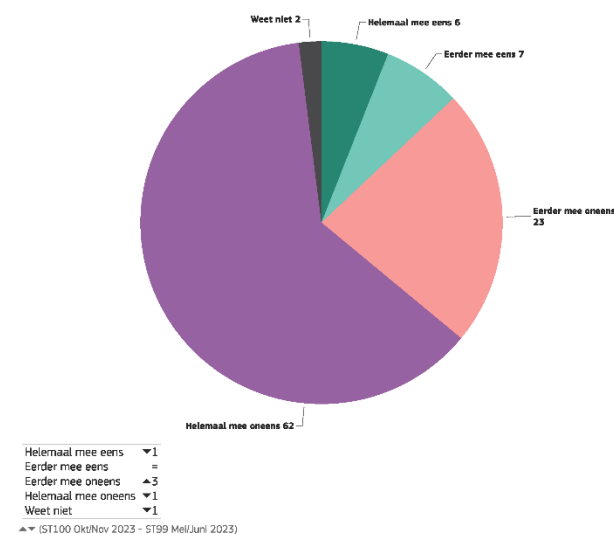
ST100 Okt/Nov 2023

Functioneren van de Europese Unie

85% van de Nederlanders denkt niet dat Nederland de toekomst beter aan kan buiten de Europese Unie, vergeleken met twee derde van de EU-burgers (64%).

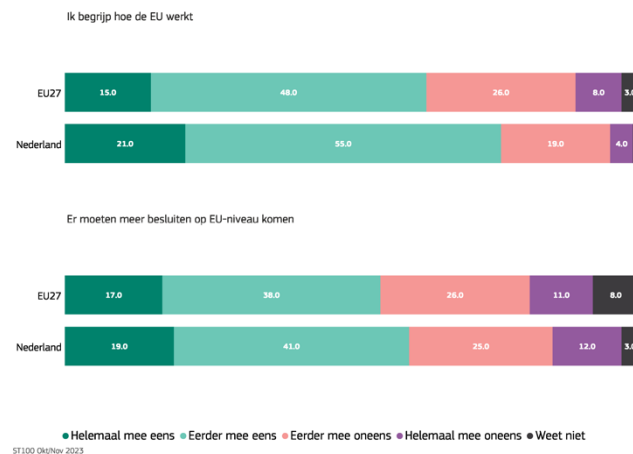
Iets meer dan één op de tien Nederlanders (13%) denkt dat Nederland de toekomst beter aan zou kunnen buiten de Europese Unie (EB99: 14%). Gemiddeld denkt 28% van de EU-burgers dat hun land beter af zou zijn buiten de Europese Unie.

QA11.2. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken?
Nederland zou de toekomst beter aankunnen buiten de EU (NL) (%)

In vergelijking met het gemiddelde in de Europese Unie (63%), geven relatief veel Nederlanders aan te begrijpen hoe de Europese Unie werkt (76%). Dit percentage is bovendien licht toegenomen (EB99: 73%). Nederlanders vinden daarnaast meer dan gemiddeld dat er meer besluiten op EU-niveau moeten komen (NL: 60%, EU27: 55%).

QA11. In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende uitspraken? (EU27) (%)

ST100 Okt/Nov 2023

Bijna zes op de tien Nederlanders is tevreden met hoe de democratie in de Europese Unie functioneert (59%), een mening die 54% van de EU-burgers deelt.

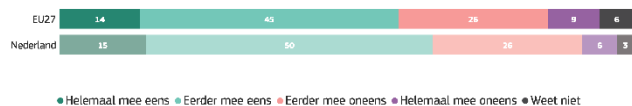
Een meerderheid van de Nederlanders vindt dat zijn of haar stem meetelt in de Europese Unie (57%), terwijl een meerderheid van de EU-burgers dit niet vindt (53%). Een nog groter deel oordeelt dat de stem van de EU meetelt in wereld (82%), eveneens hoger dan gemiddeld in de EU (68%).

Bijna twee op de drie Nederlanders vindt dat in de Europese Unie goed rekening wordt gehouden met de belangen van Nederland (65%). Gemiddeld vindt 59% van de EU-burgers

dat in de Europese Unie goed rekening wordt gehouden met de belangen van hun land.

QB1. In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van de volgende uitspraken? (EU27) (%)

Met de belangen van Nederland wordt goed rekening gehouden in de EU

ST100 Okt/Nov 2023

De Europese vlag

Alle Nederlanders zijn bekend met de Europese vlag (100%).

Ongeveer negen op de tien Nederlanders vindt de vlag een goed symbool voor Europa (92%), vergeleken met 82% van de EU-burgers gemiddeld. Een vrijwel gelijk percentage vindt dat deze vlag staat voor iets goeds (89%), eveneens hoger dan gemiddeld (EU27: 80%).

Iets minder dan de helft van de Nederlanders identificeert zich met de Europese vlag (49%). Dit percentage ligt lager dan gemiddeld in de Europese Unie (61%) maar is wel toegenomen sinds herfst 2018 (EB90), toen deze vraag voor het laatst gesteld werd (34%).

Vier op de tien Nederlanders (44%) vindt dat de Europese vlag op alle publieke gebouwen in Nederland zichtbaar zou moeten zijn naast de nationale vlag (51% vindt van niet). 62% van de EU-burgers vindt dat voor hun eigen land.

QC9. Dit symbool is de Europese vlag. Ik heb hier een lijst met uitspraken waar ik uw mening over zou willen weten. Kunt u voor elk item zeggen of u het hier eerder mee eens of eerder mee oneens bent? (EU27) (%)

Deze vlag is een goed symbool voor Europa

U vereenzelvt zich met deze vlag

Deze vlag staat voor iets goeds

Deze vlag zou op alle publieke gebouwen in Nederland te zien moeten zijn naast de nationale vlag

ST100 Okt/Nov 2023

III. Europese beleidsterreinen

Belangrijkste verworvenheden van de Europese Unie

De belangrijkste verworvenheden van de Europese Unie zijn volgens Nederlanders:

- Het vrije verkeer van mensen, goederen en diensten binnen de EU (NL: 59%, EB99: 59%)
- Vrede tussen de lidstaten van de EU (NL: 49%, EB99: 56%)
- De euro (NL: 33%, EB99: 34%)
- De politieke en diplomatieke invloed van de EU in de rest van de wereld (NL: 26%, EB99: 26%)
- Solidariteit tussen de lidstaten van de EU (NL: 21%, EB99: 21%)

Belangrijkste uitdagingen waarmee de Europese Unie te maken heeft

Volgens Nederlanders zijn de vijf belangrijkste uitdagingen voor de Europese Unie:

- Migratie (43%)
- Het milieu en klimaatverandering (36%)
- De oorlog in Oekraïne (35%)
- De internationale situatie (25%)
- De invloed van de EU in de wereld (14%)

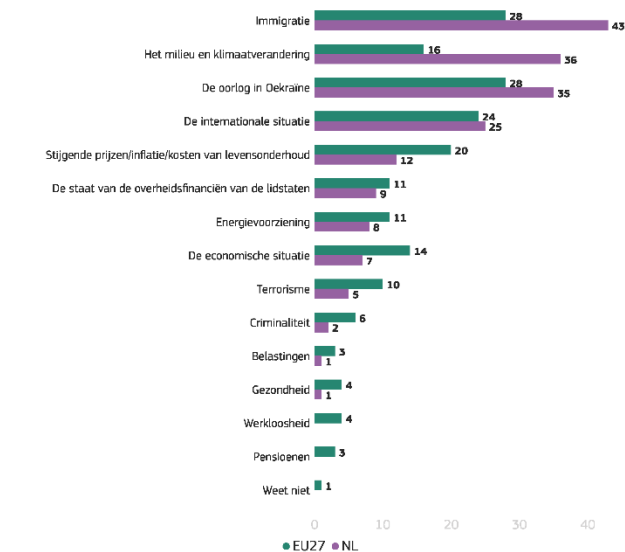
EU-burgers noemen grotendeels dezelfde uitdagingen, maar niet in dezelfde proporties:

- De oorlog in Oekraïne (28%)
- Migratie (28%)
- De internationale situatie (24%)
- Stijgende kosten van levensonderhoud (20%)
- Het milieu en klimaatverandering (16%)

Stijgende kosten van levensonderhoud, genoemd door één op de vijf EU-burgers (20%), wordt genoemd door 12% van de Nederlanders.

Terwijl 14% van de Nederlanders de invloed van de EU in de wereld als één van de belangrijkste uitdagingen ziet, wordt dat gemiddeld door 8% van de EU-burgers genoemd.

QA5. Wat zijn volgens u de twee belangrijkste problemen waarmee de EU momenteel te maken heeft? (%)

Steun voor Europese beleidsterreinen

Wanneer Nederlanders wordt gevraagd of ze voor of tegen gemeenschappelijk Europees beleid op bepaalde terreinen zijn, blijken Nederlanders meer dan de gemiddelde EU-burger voorstander:

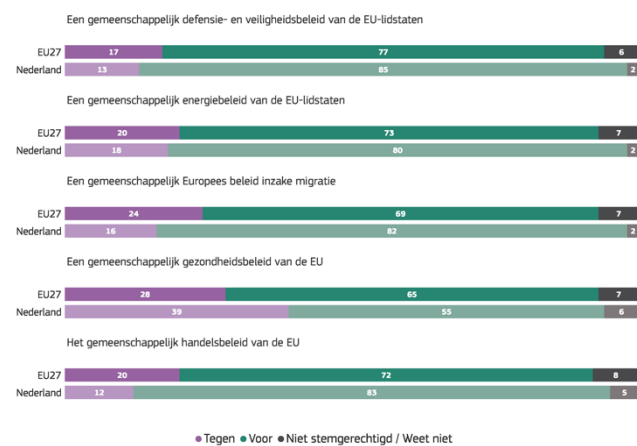
- 87% is voor een Europese economie en monetaire unie met één munteenheid, de euro, vergeleken met 71% gemiddeld in de EU.
- 85% is voor een gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid (EU27: 77%).
- 83% is voor het gemeenschappelijk handelsbeleid van de EU (EU27: 72%).
- 82% is voor een gemeenschappelijk Europees migratiebeleid (EU27: 69%).
- 80% is voor een gemeenschappelijk energiebeleid van de EU-lidstaten (EU27: 73%).

Uitzonderingen zijn de steun voor een gemeenschappelijk gezondheidsbeleid en voor een digitale interne markt, waar Nederlanders weliswaar in meerderheid voor zijn, maar minder dan gemiddeld in de EU:

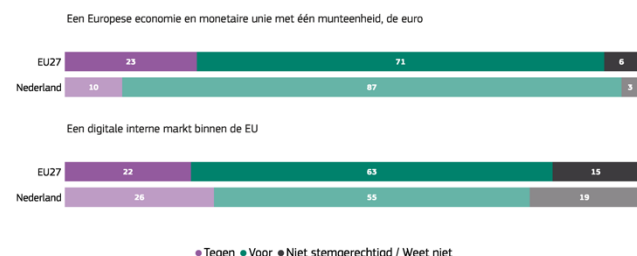
- 55% is voor een gemeenschappelijk gezondheidsbeleid van de EU (EU27: 65%).
- 55% is voor een digitale interne markt binnen de EU (EU27: 63%).

Standaard Eurobarometer 100 Herfst 2023

QB2. Wat is uw mening over de volgende punten? Geef voor elk punt aan of u voor of tegen bent. (EU27) (%)

QB3. Wat is uw mening over elk van de volgende uitspraken? Wilt u voor elke uitspraak zeggen of u vóór of tegen bent? (EU27) (%)

Russische invasie in Oekraïne

Driekwart van de Nederlanders is tevreden met de reactie van de Europese Unie op de Russische invasie in Oekraïne (76%). Dit percentage is gelijk gebleven ten opzichte van Eurobarometer 99, en nog altijd veel hoger dan gemiddeld in de EU: 57%.

Meer dan gemiddeld in de Europese Unie vinden Nederlanders dat de EU de Europese waarden verdedigt door zich tegen de invasie van Rusland in Oekraïne te verzetten (NL: 89%, EU27: 75%), en dat de invasie een bedreiging is voor de veiligheid van de EU (NL: 86%, EU27: 78%), maar minder dan gemiddeld dat de invasie een bedreiging voor de veiligheid van het eigen land is (NL: 71%, EU27: 73%).

Er is in Nederland nog altijd brede steun voor de specifieke maatregelen die de EU heeft genomen in reactie op de invasie, Nederlanders zijn het meer dan gemiddeld eens met:

- Humanitaire steun aan de mensen die door de oorlog getroffen zijn (NL: 98%, EU27: 89%).
- Het in de EU opvangen van mensen die voor de oorlog zijn gevlucht (NL: 97%, EU27: 84%).
- Financiële steun aan Oekraïne (NL: 88%, EU27: 72%).

- Het opleggen van economische sancties aan de Russische regering, bedrijven en personen (NL: 88%, EU27: 72%).
- Het financieren van de aankoop en levering van militair materieel aan Oekraïne (NL: 85%, EU27: 60%).
- Het verbieden dat media die in staatshanden zijn, zoals Sputnik en Russia Today, uitzenden in de EU (NL: 69%, EU27: 66%).
- Het toekennen van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne (NL: 66%, EU27: 61%).

De steun voor het geven van financiële steun aan Oekraïne (EB100: 88%, EB99: 91%) en voor het toekennen van de status van kandidaat-lidstaat aan Oekraïne (EB100: 66%, EB99: 71%) nam wel af.

QD2. De EU heeft een reeks maatregelen genomen in reactie op de Russische invasie van Oekraïne. In hoeverre bent u het eens of oneens met elk van die genomen maatregelen? (%)

Investerings in defensie

Zoals eerder gezegd zijn Nederlanders in grote meerderheid voor een gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid: 85% is voor, terwijl 13% tegen is.

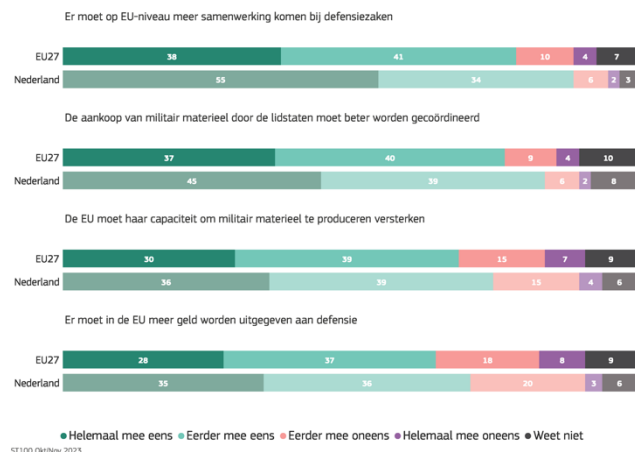
Wanneer specifieke onderwerpen wat betreft het defensie- en veiligheidsbeleid worden voorgelegd, blijken Nederlanders bovengemiddeld voorstander van de volgende zaken:

- Meer samenwerking bij defensiezaken (NL: 89%, EU27: 79%).

- Het beter coördineren van de aankoop van militair materieel door de lidstaten (NL: 84%, EU27: 77%).
- Het versterken van de capaciteit van de EU om militair materieel te produceren (NL: 75%, EU27: 69%).
- Het uitgeven van meer geld aan defensie in de EU (NL: 71%, EU27: 65%).

De steun voor deze laatste twee punten nam ten opzichte van Eurobarometer 99 wel licht af.

QD3. Kunt u zeggen in welke mate u het eens of oneens bent met de volgende stellingen? (EU27) (%)

De rol van de Europese Unie in de energiecrisis

Vier op de vijf Nederlanders (80%) is voor een gemeenschappelijk energiebeleid van de EU-lidstaten, een lichte toename ten opzichte van Eurobarometer 99, toen 77% hier voor was. De steun op dit gebied is hoger dan gemiddeld: 73% van de EU-burgers is voor een gemeenschappelijk energiebeleid.

Gevraagd naar specifieke beleidspunten, is er onder Nederlanders meer dan gemiddeld steun voor het terugdringen van het energieverbruik.

- Door de energiezuinigheid van gebouwen, vervoer en goederen te vergroten worden we minder afhankelijk van energieproducenten buiten de EU (NL: 92%, EU27: 82%).
- De EU moet op grote schaal investeren in hernieuwbare energie, zoals wind- en zonne-energie (NL: 87%, EU27: 83%).

- Het terugdringen van de invoer van olie en gas en het investeren in hernieuwbare energie is belangrijk voor onze algehele veiligheid (NL: 83%, EU27: 81%).
- De EU-lidstaten moeten gezamenlijk energie inkopen van andere landen om een betere prijs te krijgen (NL: 83%, EU27: 80%).
- Op de lange termijn kan hernieuwbare energie de prijs beperken die we voor ons energieverbruik betalen (NL: 79%, EU27: 78%).

Hoewel steun voor al deze maatregelen dus hoog is, neemt het percentage Nederlanders dat denkt dat de EU op grote schaal moet investeren in hernieuwbare energie (EB100: 87%, EB99: 92%) af, evenals het percentage dat denkt dat hernieuwbare energie de energieprijzen kan drukken (EB100: 79%, EB99: 85%).

Migratie

Nederlanders zijn in grote mate voor een gemeenschappelijk Europees asielstelsel (84%), een stuk meer dan EU-burgers gemiddeld (68%). Een aanzienlijk lager percentage, maar nog altijd een grote meerderheid, is voor de versterking van de EU-buitengrenzen met meer Europese grenswachten en kustwachten (NL: 66%, EU27: 75%).

Migratie van mensen uit andere EU-lidstaten roept bij Nederlanders positievere gevoelens op dan migratie van mensen van buiten de EU (respectievelijk 75% tegenover 49%). EU-burgers zijn gemiddeld minder positief: respectievelijk 66% en 43% is positief.

Bijna twee derde van de Nederlanders vindt dat migranten een positieve bijdrage aan Nederland leveren (65%). Een nog grotere meerderheid vindt dat Nederland vluchtelingen moet helpen: 87%. Beide stellingen worden door Nederlanders meer ondersteund dan door EU-burgers gemiddeld: 52% van de EU-burgers vindt dat migranten een positieve bijdrage aan het land leveren, bijna drie kwart vindt dat zijn of haar land vluchtelingen moet helpen (72%).

Q8B. Geef voor de volgende stellingen aan of u het er helemaal mee eens, eerder mee eens, eerder mee oneens of helemaal mee oneens bent. (EU27) (%)

